

**Fethedilenlerin Gözüyle
ANADOLU'NUN FETHİ**

YAYIN NO: 1017

Fethedilenlerin Gözüyle
ANADOLU'NUN FETHİ
İbrahim Telliöđlu

© Bilge Kültür Sanat Yayın Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 16228

1. Basım: Kasım 2020

ISBN: 978-625-7201-17-9

Kapak: *Kenan Özcan*
Sayfa Düzeni: *Nurel Naycı*
Baskı-Cilt: *Çevik Matbaacılık*
Davutpaşa Cad. Besler İş Merkezi No: 20/18-19 Topkapı / İstanbul
Tel: (0212) 501 30 19

Kapak Baskı: *Saner Matbaacılık*

BİLGE KÜLTÜR SANAT

Nuruosmaniye Cad. Kardeşler Han No: 1 Kat: 1 34110 Cağaloğlu / İstanbul
Tel: (0212) 520 72 53 (Pbx) Faks: (0212) 511 47 74
bilge@bilgeyayincilik.com www.bilgeyayincilik.com

Fethedilenlerin Gözüyle
ANADOLU'NUN FETHİ

İBRAHİM TELLİOĞLU

İbrahim Telliöđlu

Genel Türk Tarihi uzmanıdır. 2002 yılında İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı'nda Prof. Dr. Salim CÖHCE danışmanlığında "Osmanlı Hâkimiyetine Kadar Doğu Karadeniz Bölgesinde Türkler" konulu tezini tamamlayarak bilim doktoru unvanı aldı. 06.04.2006 tarihinde Genel Türk Tarihi bilim alanında doçent olan, 28.07.2011 tarihinde aynı anabilim dalında profesör kadrosuna atanan İbrahim TELLİÖĞLU, hâlen Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

İbrahim Telliöđlu'nun, *Osmanlı Hâkimiyetine Kadar Doğu Karadeniz'de Türkler, XI-XIII. Yüzyıllarda Türk-Gürcü İlişkileri; Trabzon Rum Devleti (1204-1461); İlk Çağdan Osmanlılara Samsun; Orta Çağ'da Türkler - Ermeniler - Gürcüler; Tarih Boyunca Karadeniz* isimli kitaplarının yanı sıra çoğunluğu Doğu Karadeniz Bölgesi ve Kafkasya tarihine ilişkin çok sayıda yayımlanmış makalesi bulunmaktadır.

*Aramızdan zamansız ayrılan sevgili kardeşim
Zekai DEDE'nin aziz hatırasına ithaftır.*

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	9
GİRİŞ	11

BİRİNCİ BÖLÜM

TANIKLAR

A- Ermeni Kaynakları	19
B- Doğu Roma Kaynakları	32
C- Süryani Kaynakları	39
Ç- Gürcü Kaynakları	42

İKİNCİ BÖLÜM

SELÇUKLULARIN ANADOLU'YA GİRİŞİ

A- Çağrı Bey'in Keşif Seferi: Anadolu'nun Fethine İlk Adım	45
B- Selçuklular Yeniden Anadolu Kapılarında: Gence'de Romalılarla İlk Karşılaşma	49
C- Anadolu'daki İlk Zafer: Pasinler Savaşı	56
Ç- Çöküşün Başlangıcı: Erzen'in Kaybedilişi	61
D- Tuğrul Bey'in Doğu Anadolu Seferi	64

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANADOLU'DA SİYASİ HÂKİMİYETİN EL DEĞİŞTİRMESİ

A- Ani'nin Fethi	71
B- Romanos Diogenes'in (1068-1071) Doğu Seferleri ve Türkler	79
C- Fethin Dönüm Noktası: Malazgirt Savaşı	83
Ç- Malazgirt Savaşı'ndan Dragos Antlaşması'na Anadolu'nun Durumu	94
D- Dragos'tan Sonrası	106

SONUÇ	117
-----------------	-----

KAYNAKÇA	123
--------------------	-----

İNDEKS	131
------------------	-----

ÖNSÖZ

Selçuklular zamanında Anadolu'nun fethi tarihin akışını değiştiren hadiselerden biridir. Bu mesele sadece Türkleri, Romalıları, Müslümanları ya da Hristiyanları ilgilendiren bir mesele değildir. Sonuçları zamanla Akdeniz ve Karadeniz havzaları ile Balkanlar, Kafkasya ve Avrupa'yı dolayısıyla o zaman bilinen üç kıtanın tarihini etkileyecek bir olaydır. Malazgirt Savaşı'ndan sonra hız kazanan süreçte Anadolu'da siyasi hâkimiyet Romalılardan Türklere geçmişti. Ülkede o zamana kadar görülmemiş bir değişim başlamıştır. Siyasi, sosyal, kültürel, dinî ve ekonomik bakımdan çehresi hızla değişen Anadolu, XII. yüzyılın ortalarından itibaren Türkiye ismiyle anılmaya başlanacaktır.

Anadolu'nun fethi Türkiye'de ve dünyada pek çok araştırmaya konu olmuştur. Bu çalışmalar vesilesiyle fethin aşamaları, Türk ve dünya tarihi açısından önemi gibi pek çok konu aydınlığa kavuşmuştur. Olayları tek bir kaynak grubunun yaklaşımıyla ele alan araştırmalar hâliyle meseleleri tek yanlı olarak çözüme kavuşturur. Misal olarak İslam kaynaklarına göre Anadolu'nun fethini ele alan eserlerde Selçukluların ne kadar güçlü olduğunu, karşılarındaki orduların onlara karşı durmakta nasıl sıkıntılar çektiğini görebilirsiniz. Aynı şekilde Ermeni kaynaklarını esas alarak Türk ilerlemesini anlamaya çalışırken de din, mitoloji ve edebiyatla harmanlanmış bir tarih yazımının sizi yönlendirdiğini görebilirsiniz.

Elinizdeki bu çalışma Anadolu'nun fethi sırasında Selçukluların karşısında yer alan unsurların meseleye nasıl baktığını ortaya koymaya çalışmaktadır. Bunu yaparken Ermeni ve Doğu Roma kaynakları ağırlıklı olmak üzere Süryani ve Gürcü tarih eserlerinden elde ettiğimiz bilgilerle “fethedilenlerin” Anadolu'nun Türklerin eline geçmesine nasıl yaklaştığını tahlil etmeye çalıştık. Genel olarak Selçuklu tarihine ait Hristiyan kaynakları olarak sınıflandırılabilir bu grup Anadolu'nun fethinin

ayrıntılı olarak bilinmesini sağladı. Zira İslam kaynaklarında bir paragraf ya da birkaç satırla ifade edilen bir olay bu eserlerde sayfalarca yer bulabiliyordu. Selçuklu tarihçilerinin sıradan bir olay görererek çok kısa bahsettiği bir fetih o yerde yaşayan bir başka tarihçi için çok önemliydi ve olayı en ince ayrıntısına kadar size anlatmaktaydı. Bu gibi örneklere hemen hemen her olayda rastlamak mümkündür.

Ermeni, Romalı, Süryani ve Gürcü tarihçilerinin meselelere bakışını anlayabilmek için onların eserlerini yazma sebeplerini, eğitim seviyelerini, dünya görüşlerini, mesleklerini ve yaşananlarla ilgisini yakından bilmek gerekir. Eğer onların aktardıklarını tenkit sürecinden geçirmeden siz de başkalarına iletirseniz bütün hata ve eksiklerini başka bir zamana taşımaktan başka bir iş yapmamış olursunuz. Oysa biraz bu meseleler üzerine kafa yorarak onların Anadolu'nun fethine yaklaşım açısını yakalayabilirdeniz farklı bir iş yaparsınız. Bu çalışmada esas aldığımız kaynakları bilgi niteliği açısından değerlendirerek Anadolu'nun fethi meselesine karşılaştırmalı bir bakış açısı getirebileceğimiz ümidindeyiz. Çalışmamızın tarih araştırmalarına yeni bir katkı sağlaması en büyük dileğimizdir.

İbrahim TELLİOĞLU
Samsun, 8 Ekim 2020